Skolinspektionen

Beslut

Datum 2026-11-12
Dnr SI 2026:4028
Sida **1 (16)**

Huvudman

Marks kommun
markskommun@mark.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Fritslaskolan F-9 i Marks kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den **1 mars 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande förebyggande och upprätthållande arbete för trygghet och studiero. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Marks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Marks kommun ska vidta följande åtgärder

1. Se till att rektorn följer upp elevernas trygghet i skolmiljön och att de hinder som finns för att elever ska vara trygga analyseras samt att rektorn, utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas. Huvudmannen ska utifrån uppföljningen och analysen bedöma om skolenheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra sitt uppdrag när det gäller trygghet. Rektorn ska även ansvara för att kontinuerligt följa upp och se till att beslutade åtgärder genomförs av all personal. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade respektive dittills genomförda åtgärder. (5 kap. 3 § skollagen)
2. Se till att rektorn kartlägger alla elevers studiero, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero samt att rektorn utifrån analysen beslutar om åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Kartläggningen ska omfatta personalens gemensamma förhållningssätt och hur undervisningens genomförande påverkar studieron, exempelvis om det är tydligt för eleverna vad de ska ägna sig åt och om de får den ledning och stimulans samt de stödinsatser som de behöver. Huvudmannen ska utifrån kartläggningen och analysen bedöma om skolenheten har

de förutsättningar som behövs för att genomföra sitt uppdrag när det gäller studiero. Rektorn ska även ansvara för att kontinuerligt följa upp och se till att beslutade åtgärder genomförs av all personal. Huvudmannen ska i samband med redovisning av vidtagna åtgärder inkomma med en redogörelse för resultatet av uppföljningen, analysen samt för beslutade respektive dittills genomförda åtgärder. (5 kap. 3 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser plan mot kränkande behandling, åtgärdande arbete för att motverka kränkande behandling och skolans arbete med skolregler och förväntansdokument.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se , eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2026:4028) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden våren 2026 inlett en tillsyn av Fritslaskolan i Marks kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fritslaskolan följer gällande bestämmelser om frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd, arbetet mot ordningsstörande beteende och trygghet och studiero. Skolinspektionen har i ett delbeslut 7 oktober 2026 bedömt områdena frånvaro, extra anpassningar, särskilt stöd och arbetet mot ordningsstörande beteende. Mot bakgrund av att flera lagändringar trädde i kraft den 1 augusti i år gällande bland annat skolors arbete med trygghet och studiero har Skolinspektionen under höstterminen gjort ett nytt besök för att granska skolans arbete inom dessa delar.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 12 och 13 oktober 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. planen mot diskriminering och kränkande behandling. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning,

därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Skolans arbete med att skapa trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Situationen kring tryggheten

Eleverna i årskurs tre och fyra uppger att det förekommer bråk nästan dagligen mellan elever. De berättar också att elever använder ett hårt språkbruk. Det är vanligt att det förekommer rasistiska och sexistiska ord bland eleverna. Eleverna berättar också att det kan blir bråk på fotbollsplanen. Det finns elever som andra elever känner sig rädda för. Flera elever upplever att det är obehagligt att vara nära bråk men att de inte är utsatta själva. Vid observationer ute på skolgården under Skolinspektionens besök på skolan observerades att flera elever störde andra elevers lekar under rasten.

Eleverna på högstadiet berättar att vissa elever inte visar respekt för andra elever och att det förekommer skojbråk mellan elever. Eleverna beskriver att det finns ett hårt språkbruk och en hård jargong mellan elever som är vänner, men att det är mer på skoj. Lärarna som undervisar i årskurs tre och fyra uppger att det förekommer bristande respekt och ett hårt språkbruk. Det förekommer att det händer allvarliga saker som gör att andra elever blir oroliga och att det begränsar eleverna. Språket är hårt med sexistiska och nedvärderande ord. På grund av oron och otryggheten som varit tidigare terminer, både för elever och personal, har flera lärare slutat och det har varit stor omsättning av lärare för vissa årskurser på lågstadiet. Läget med personal och organisationen är nu mer stabil och tryggheten är nu bättre än tidigare.

Lärarna berättar vidare att de upplever att eleverna är mer trygga på mellanstadiet, vilket enligt lärarna också framkommit i enkäter. Lärarna uppger samtidigt att enkäterna visar att elever upplever otrygghet i samband med förflyttningar mellan skolbyggnader samt på vissa platser på skolgården.

Lärarna beskriver att det förekommit en machokultur bland vissa pojkar på högstadiet, speciellt i årskurs sju. Enligt lärarna har det handlat om osäkerhet och om att elever söker efter positioner i grupperna. Lärarna uppger att klasser har slagits samman och senare delats igen. Nu har många elever slutat eftersom högstadiet antagligen ska läggas ner på Fritslaskolan, vilket har påverkat speciellt årskurs sju och åtta. Vidare berättar lärarna att det förekommit rasistiska och homofobiska uttryck. Det har bland annat ritats hakkors.

Elevhälsopersonalen beskriver att tryggheten generellt är bra men att det kan vara otryggt i en del situationer och i grupper som har haft många lärarbyten. Samtidigt sker mycket utanför de vuxnas insyn. Detta gäller även om personal försöker vara närvarande på hela skolgården. Elevhälsopersonalen berättar vidare att kränkningar förekommer både i korridorer och på skolgården. Vid friare aktiviteter är det svårare att tillförsäkra att eleverna är trygga. Elevhälsopersonalen berättar att de många personalbytena på lågstadiet har skapat en oro hos eleverna och att arbetet med att skapa stabilitet ofta behövt börja om från början. Situationen är nu mer stabil men det kan ta ett tag innan eleverna har skapat en relation till lärarna och personalen och eleverna känner tillit till de vuxna.

Rektorn beskriver en bild av bråk på låg- och mellanstadiet som skapar oro och att det förekommer rasistiskt och sexistiskt språkbruk. På högstadiet förekommer skojbråk, en hård jargong och ett hårt språkbruk. Det är främst vissa elever som det gäller men det påverkar tryggheten för många elever.

Skolans arbete med att kartlägga och analysera behov

Eleverna berättar att de får svara på frågor om hur de upplever tryggheten innan utvecklingssamtalen.

Lärarna uppger att de genomför enkäter för att identifiera otrygga situationer och platser. Den här terminen har dock ingen enkät genomförts ännu. Lärarna berättar att frågor om tryggheten tas upp vid utvecklingssamtalen för att fånga upp elevernas upplevelser av trygghet. Enligt lärarna har informationen gällande tryggheten för eleverna på skolan främst framkommit genom trygghetsenkäter. Lärarna berättar dock att det inte finns något löpande arbete på skolan för att ta reda på tryggheten och hur den ska utvecklas. De projekt som genomförs är snarar utifrån akuta problem i olika klasser och inte utifrån någon analys.

I Skolinspektionens enkät från vårterminen 2025 skattar eleverna som då gick i årskurs 5 och årskurs 8 bemötandet mellan elever som problematiskt. Även lärarna skattar bemötandet mellan elever och mot lärare lågt. Vårdnadshavarna skattar både bemötande mellan elever och mellan elever och lärare som lågt. De skattar även tryggheten för eleverna lågt.

Av inkommen plan för kränkande behandling framkommer att arbetslaget på lågstadiet har kartlagt tryggheten. I kartläggningen framkommer att det förekommer ett ovårdat och otrevligt språk och negativ attityd mot både elever och personal. På mellanstadiet framkommer i kartläggningen att de arbetat mycket med trygghet och värdegrund, men utmaningar kvarstår såsom elevers upplevelse av utanförskap. På högstadiet har det förekommit ovårdat och nedlåtande språkbruk och rasistiska och homofobiska symboler

Elevhälsopersonalen berättar att kartläggningen utöver enkäter sker på klasskonferenser där lärare kan lyfta problem i klasserna. Skolsköterskans hälsosamtal används också för att fånga upp elevernas situation. Elevhälsopersonalen uppger samtidigt att skolan inte analyserar hur förändringar i organisationen kopplat till personalbyten och förflyttningar påverkar elevernas trygghet. Personalen säger att skolan behöver analysera resultaten av förändringar i organisationen, enkäter, utvecklingssamtal och samtalen på klasskonferenserna. Det är ett arbete som de skulle behöva arbeta med mer övergripande. Det har gjort olika insatser på olika håll inom skolenheten men de har inte analyserats och utvärderats.

Rektorn uppger att de gör insatser och agerar om något händer men de har inte stannat upp och analyserat och utvärderat insatserna. Förvaltningen ska nu ge stöd och hjälp till skolenheten med systematik och kartläggning.

Åtgärder för att förebygga och upprätthålla tryggheten

Lärarna beskriver att det är respektive arbetslag på de olika stadierna som driver arbetet med förebyggande och åtgärdande insatser för tryggheten. I de arbetslag som har varit mer stabila över tid fungerar arbetet bättre än i de arbetslag där personal har bytts ut. Det finns inget direkt skolövergripande arbete eftersom det saknats förstelärare som är de som ska driva det gemensamma arbetet. Personalen på de olika stadierna har istället utarbetat egna strategier och arbetssätt för att förebygga och upprätthålla tryggheten för eleverna. De har exempelvis inte aktivt arbetat mot skojbråk utan mer förebyggande med att det ska vara rastvakter ute på rasterna. Språkbruket har blivit ett accepterat språkbruk hos eleverna och lärarna agerar när de hör det. Det finns dock inget gemensamt arbete på hela skolan för att komma åt språkbruket. Lärarna beskriver vidare att det har funnits en machokultur bland eleverna på högstadiet och att det har förekommit rasistiska uttryck, men att arbetet med åtgärder behöver utvecklas kring dessa frågor.

Elevhälsan uppger att skolan arbetar med ”Livsviktigt snack” och eleverna i årskurs fyra får träna på att sätta ord på sina känslor. I årskurs sju finns ett arbete som kallas ”machofabriken”. Vidare uppger elevhälsan att skolan behöver arbeta förebyggande med detta men att det inte finns något

pågående skolövergripande arbete gällande det i nuläget, utan lärare arbetar enbart utifrån sina egna elevgrupper.

I skolans plan mot kränkande behandling framgår det bland annat att pedagogerna ska arbeta med värdegrunden såsom språkbruk, mänskliga rättigheter, stopp min kropp, konflikter, nätet, psykisk hälsa och machofabriken med hjälp av elevhälsans personal när det finns behov av det. Lärarna uppger dock i intervjuer att när de tar upp med elevhälsan att det finns behov kopplat till elevers trygghet kan det vara svårt att få stöd i arbetet. Personalen i elevhälsan har inte alltid tid att vara med i ett upprätthållande arbete i situationer som kommer upp under terminen. Det är inte så flexibelt, eftersom personalen i elevhälsan ska göra sina sen tidigare bestämda uppdrag inom elevhälsan och inte alltid har tid med det upprätthållande arbete.

Rektorn berättar att de inte har kommit igång med något gemensamt förebyggande och upprätthållande arbete kopplat till tryggheten på skolan. De behöver ta en ny ansats med hela arbetet med tryggheten på skolan. De åtgärder som har beskrivits i planen mot kränkande behandling är för allmänna för att kunna möta skolans behov. Det finns inte en helhet på skolan kopplat till det förebyggande och upprätthållande arbete för trygghet på skolan.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Det ska på skolenheten bedrivas både ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero och ett arbete för att upprätthålla tryggheten och studieron. Huvudmannen ska säkerställa att arbetet bedrivs och rektorn ska ansvara för arbetet. (5 kap. 3 § skollagen)

I förarbetena anges att ett förebyggande arbete bl.a. innebär att skolor och huvudmän följer upp elevernas trygghet. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska vara trygga och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Vidare framgår att ett förebyggande arbete för trygghet innebär att skolan identifierar och undanröjer hinder i syfte att se till att eleverna är trygga under hela sin skoldag och därigenom har goda möjligheter till utveckling och lärande. Betydelsefulla delar i det förebyggande arbetet är hur skolan arbetar med normer och värden inklusive jämställdhet, bl.a. genom att främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. (prop. 2021/22:160, s. 46 f och 229 f.)

Av förarbetena framgår bland annat att ett arbete för att upprätthålla tryggheten i skolmiljön omfattar exempelvis att aktivt motverka trakasserier, sexuella trakasserier, kränkande behandling och mobbning. Huvudmannen har det yttersta ansvaret för att eleverna tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. I huvudmannens ansvar ingår att säkerställa att rektorn genomför sitt uppdrag samt att se till att rektorn har de förutsättningar och resurser som behövs för att kunna bedriva såväl det förebyggande som det upprätthållande arbetet. Genom ett tillägg i bestämmelsen tydliggörs också rektorns ansvar för att bedriva såväl det förebyggande som det upprätthållande arbetet för trygghet och studiero. Med det avses att rektorn, utifrån sitt ansvar att leda det pedagogiska arbetet vid skolenheten, ska leda arbetet för trygghet och studiero och skapa förutsättningar för personalen att genomföra det arbete och de åtgärder som behövs. I det arbetet behöver rektorn också försäkra sig om att skolans gemensamma regler efterlevs. (prop. 2025/26:193 s.151).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Fritslaskolans arbete för att skapa trygghet. Bristerna består i att det inte bedrivs något aktivt skolövergripande arbete för att förebygga och upprätthålla tryggheten.

Av utredningen framgår att Fritslaskolan inte är en trygg miljö för alla elever. Såväl observationer som intervjuer med de olika intervjugrupperna visar att det förekommer hårt språkbruk, bråk och stökiga situationer mellan elever och mellan elever och personal. Det genomförs visserligen en kartläggning av elevernas trygghet i form av enkäter, men i intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår att resultatet av den senaste enkäten varken diskuterats i kollegiet eller föranlett några åtgärder utifrån en analys av vilka behov av förebyggande åtgärder som finns på skolan. Även om det i skolans plan mot kränkande behandling anges åtgärder för att skapa trygghet framgår det av utredningen att skolans plan mot kränkande behandling inte omfattar åtgärder som motverkar alla de problem som kartläggningar visar. Exempel på detta är hårt språkbruk och våld och negativa attityder mot elever och personal. De insatser kopplat till tryggheten som har vidtagits har inte heller utvärderats eller följts upp. Det framgår vidare att det inte alltid finns ett upprätthållande arbete eftersom de inte har kommit igång med det på skolan och att olika personalgrupper inte alltid har tid att arbeta med det.

Tidigare tillsyn och delbeslut i ärendet visar att det finns allvarliga och omfattande brister i att ge elever det stöd som eleverna är i behov på skolenheten och att frånvaroutredningar inte görs. Det har inte heller genomförts utredningar av elevers ordningsstörande beteende och därmed inte heller vidtagits åtgärder utifrån någon sådan utredning. Elevers

stödbehov, frånvaro och ordningsstörande beteende hänger tätt ihop och påverkar alla elevers möjligheter att utvecklas och tillgodogöra sig undervisningen i en trygg miljö.

Förebyggande och upprätthållande arbete för att skapa studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Situationen på skolan

Eleverna uppger att det är vanligt att några elever stör studieron. I årskurs tre och fyra säger eleverna att det är bättre än förra året då det i dåvarande årskurs tre var väldigt stökigt. Det är pratigt och stökigt när elever går omkring och bråkar med varandra. Eleverna berättar att studieron varierar i olika klasser. Vissa lärare är duktiga på att ge tillsägelse direkt medan vissa lärare inte är lika snabba på att säga till. En del lärare är även bättre på att variera sina lektioner.

På högstadiet uppger eleverna att kan det vara lugnt och bra arbetsro men att det också kan bli stökigt. Speciellt innan lunch kan det bli oroligt. Det fungerar inte med att använda skärmar eller hörselskydd för att skärma av sig i årskurs sju eftersom eleverna bara leker med de sakerna. Eleverna säger att det fungerar bättre när lärarna har en tydlig genomgång som är lagom lång och inte innehåller för mycket information. Då vet alla vad de ska göra och kan självständigt komma igång med arbetet. På vissa lektioner blir det inte så tydligt förklarat och då blir det stökigt och oroligt.

Vid Skolinspektionens observationer varierade studieron på de lektioner som besöktes. På en del lektioner var det lugnt och studiero och på en del lektioner fanns det flera elever som störde studieron så att eleverna inte kunde koncentrera sig på skolarbetet.

Lärarna beskriver att det generellt sett är en god studiero men att det finns elever som har behov av extra stöd och när de inte får den hjälp som de behöver kan det bli stökigt. Vidare uppger lärarna att det är en utmaning att behålla studieron på grund av att de har flera elever med diagnoser och andra utmaningar samt behov av stöd.

Lärarna uppger att skolledningen nu arbetar med att hjälpa de elever som har stora svårigheter. På skolan har de många elever som är i behov av mycket stöd. Många elever har också missat mycket undervisning som de behöver ta igen. Exempelvis är det en utmaning att flera elever inte kan läsa i årskurs fyra då de tidigare inte fått den hjälp och undervisning som de behövt.

På högstadiet uppger lärarna har grupperna förändrats mycket då många elever har slutat på skolan eftersom högstadiet antagligen kommer att läggas ner på skolan. Det har gjort att eleverna känner sig osäkra på sina roller och agerar för att ha status i gruppen vilket stör studieron.

Rektorn och personal från elevhälsan håller med om den bild gällande studieron som lärarna och eleverna beskriver.

Kartläggning och analysarbete

Lärarna kan inte säga att skolenheten har gjort någon gemensam kartläggning av hur studieron på skolan ser ut. De vet att det i vissa årskurser finns mycket behov kopplade till studieron. Det är elever som är i behov av mest stöd som stör mest, vilket egentligen är ett uttryck för att eleverna inte förstår menar lärarna.

Elevhälsans personal uppger att skolan i samband med Samverkan för bästa skola har kartlagt studieron och arbetat med motiverande undervisning för att eleverna ska förstå syftet med undervisningen och varför de är i skolan. På låg- och mellanstadiet beskriver elevhälsopersonalen att fokus legat på att stärka läsförmåga och arbeta språkutvecklande.

Rektorn berättar att de inte har hunnit kartlägga och följa upp studieron gällande alla elevgrupper eftersom de inte har hunnit diskutera studieron med alla lärare och skolpersonal. Rektorn säger att organisationen, med schemaläggning och hur de delar upp grupper och klasser, också har med studiero att göra. Rektorn håller på att kartlägga situationen för elever på lågstadiet och har börjat med att personal från fritidshemmet knyts till varje klass på lågstadiet, men säger att det finns mer att göra kring organisationen på skolan och lågstadiet.

Åtgärder och upprätthållande arbete för studiero

Lärare uppger att de på skolan tidigare har arbetat med tydliga lektionsstarter och lektionsavslut samt tydliga mål för lektionerna i samband med att skolan deltog i Samverkan för bästa skola. Det arbetet är nu pausat från i våras och arbetet kring studiero är nu mer upp till varje lärare eller arbetslag att arbeta med. Vidare uppger lärarna att elevhälsan inte allmänt är kopplade till arbetet med lärmiljön i klasserna. Det finns inte heller något annat övergripande arbete just nu kopplat till lärmiljö och skolstruktur, eftersom de inte arbetar med Samverkan för bästa skola längre.

Lärarna uppger vidare att de försöker variera arbetssätten i undervisningen och att elever ibland tappar motivationen om det inte händer nya saker kontinuerligt. Samtidigt beskriver lärarna att undervisningen under perioder med mycket stök har blivit mer strukturerad och fyrkantig. Lärarna uppger att vissa elever har svårt att hantera många aktivitetsbyten och att variation därför i vissa grupper har begränsats. Det gemensamma skolövergripande arbetet över stadierna finns inte just nu eftersom det arbetet är kopplat till förstelärarna som ännu inte är tillsatta. Det har varit svårt att hålla strukturen i arbetet och vad som ska vara gemensamt när ingen håller ihop det. Vidare säger lärarna att det

kommer att bli mer lättarbetat utifrån de nya dokumenten med skolregler, konsekvenstrappan och förväntansdokumentet.

Elevhälsan uppger att de är i början av att inventera behov och ta fram åtgärder utifrån behoven och att de har ett mål. De är dock i början av det arbetet och har inte kommit fram till ett upprätthållande arbete.

Rektorn har påbörjat ett arbete för att få arbetslaget på lågstadiet att bli mer samstämmigt mellan fritids och lärarna. Rektorn menar att personalen behöver vara enade kring eleverna och ta gemensamt ansvar för eleverna så att det på så sätt kan bli lugnare för alla. Rektorn berättar också att det är olika hur lärare arbetar med lektionsstrukturer och att det är mycket ny personal. Rektorn tillägger att de inte riktigt har kommit igång med något övergripande arbete kring det förebyggande arbetet med studieron på skolan. Det finns även mycket att arbeta på gällande det upprätthållande arbete kopplat till studieron. Åtgärder som har tagits fram möter inte heller alla behov som finns på skolan. De har exempelvis inte arbetat aktivt med hur de ska arbeta med datorer som kan störa studieron.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där undervisningen präglas av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Det ska på skolenheten bedrivas både ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero och ett arbete för att upprätthålla studieron. Huvudmannen ska säkerställa att arbetet bedrivs och rektorn ska ansvara för arbetet. (5 kap. 3 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att huvudmannen ska se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Ett förebyggande arbete innebär bland annat att skolor och huvudmän följer upp elevernas studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. Det kan bland annat innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade skolregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver. Sammansättningen av elever på olika skolenheter kan också vara en av de faktorer som ingår i de analyser som ska göras. Utifrån en uppföljning och analys av vilka behov som finns i verksamheten kan både mer generella och särskilt riktade åtgärder behöva vidtas. (prop. 2021/22:160 s. 229).

Vidare framgår av förarbetena till skollagen att skolan även aktivt behöver arbeta för att upprätthålla studieron. Ett arbete för att upprätthålla studieron i undervisningen kan bland annat innebära att se till att verksamheten organiseras på ett lämpligt sätt för att främja en kvalitativ undervisning eller att utveckla lärarnas ledarskap. Det kan också innebära att nödvändiga åtgärder vidtas när det gäller enskilda elever. Det anges att det förutsätter att rektorn och skolledningen har en uppfattning om hur lektionerna och undervisningen fungerar och att lärarna har nödvändiga förutsättningar för att utöva sitt undervisningsuppdrag. I förarbetena framhålls att rektorn behöver säkerställa att lärare har ett aktivt ledarskap på lektionerna som främjar och upprätthåller trygghet och studiero vilket bidrar till att ordningsstörningar inte uppstår. Arbetet med att upprätthålla studieron förutsätter ett verksamhetsnära ledarskap där rektorn utifrån en nulägesanalys, ansvarar för att bedriva ett operativt arbete för trygghet och studiero. Det kan till exempel handla om att stärka lärarens förutsättningar att utöva sitt ledarskap, men även att rektorn behöver fatta beslut om disciplinära åtgärder för enskilda elever. Det kan också handla om att på skolenheten, vid behov, arbeta med gemensamma förhållningsätt och strukturer. Rektorn behöver även skaffa sig vetskap om i vilken utsträckning elevers olika behov av stöd tillgodoses. För att studieron ska kunna upprätthållas behöver vidare huvudmannen ha en god kännedom om skolenheternas förutsättningar och utmaningar. (prop. 2025/26:193 s. 36–37 och 151f).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen gör bedömningen att det finns brister i skolans förebyggande och upprätthållande arbete för att skapa studiero.

Av utredningen i ärendet framgår att det finns brister i studieron på skolan i alla årskurser. Något aktuellt kartläggande arbete för att få en gemensam bild av studieron på alla årskurser på skolan har inte genomförts. Det har därmed inte heller gjorts några analyser utifrån nuvarande läge på skolan eller någon uppföljning. Tidigare i arbetet med Samverkan för bästa skola har vissa åtgärder, exempelvis gemensamma strukturer och lektionsplanering tagits fram. Det är dock inget aktivt arbete som pågår och följs inte av all personal. Det har även påbörjats vissa åtgärder utifrån de behov som framkommer i utredningen, exempelvis utifrån många elevers behov av stöd i undervisningen och en mer samstämmighet mellan personalen på lågstadiet. Mycket av arbetet kopplat till studieron är dock kopplat till enskilda lärare och hur de agerar i stället för ett gemensamt arbetssätt. Det finns inga gemensamma förhållningssätt och strukturer som efterlevs av alla, vilket gör att elevers studiero påverkas negativt. I längden leder detta till att elevernas undervisning påverkas.

Gemensamma och välförankrade förhållningsätt och rutiner som följs av all personal är en förutsättning för att det förebyggande arbetet för att

tillförsäkra elever studiero ska få genomslag. Som framgår av förarbetena är det inte tillräckligt att rektorn följer upp och analyserar studieron och sedan vidtar åtgärder; rektorn måste också upprätthålla studieron genom att förvissa sig om att beslutade överenskommelser faktiskt tillämpas på skolenheten.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Marks kommuns verksamhet vid Fritslaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller det förebyggande och upprätthållande arbetet för att skapa trygghet och studiero. Det finns därför skäl att förelägga Marks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Plan för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2026/27. I skolans plan finns beskrivet skolans främjande och förebyggande arbete för att förhindra kränkningar. Det har genomförts en kartläggning av elevernas trygghet genom enkäter och kartläggningar i de olika arbetslagen på skolan. Kartläggningen har utmynnat i olika åtgärder som ska genomföras på skolan och som har sammanställts i planen. Det är tydligt vem som ansvarar för att genomföra de olika åtgärderna. Uppföljning av förra årets åtgärder finns med i planen och eleverna har varit med i uppföljning och utvärdering genom klassråd och elevråd under läsåret.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. (6 kap. 8 § skollagen)

En plan mot kränkande behandling enligt 6 kap. 8 § skollagen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Skolinspektionens bedömning

Skolans plan mot kränkande behandling innehåller de åtgärder som planeras att genomföras under läsåret, det framgår också hur tidigare års beslutade åtgärder har genomförts. Även elever har varit med i utarbetandet och uppföljningen av planen.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Åtgärdande arbete för att förhindra kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever berättar att lärare alltid reagerar om det händer något och säger ifrån om någon är dum. Det är inte alltid det hjälper eftersom det kan hända igen.

I intervjuer uppger lärarna, elevhälsans personal och rektorn att alla reagerar om det sker några kränkningar. Om en elev blir allvarligt eller upprepat kränkt av en annan elev så informerar personalen rektorn. Personalen anmäler det i skolan digitala system. Lärarna säger också att de har gott stöd i det arbetet i och med de nya skolreglerna, konsekvenstrappan och förväntansdokumentet. De upplever att det blir tydligt när det är upprepade händelser kopplat till konsekvenstrappan och de har ett tydligare gemensamt samtal gällande när eleverna bryter mot skolreglerna.

Rektorn uppger att all personal reagerar och agerar och att arbetet med kränkningar och ordningsstörande beteende går hand i hand. Det är dock inte alltid personalen stannar upp och utvärderar och analyserar arbetet. Framöver ska förvaltningen ge skolan stöd med systematik och kartläggning.

Av utredningen i ärendet framgår att när en anmälan görs i skolans digitala system för kränkningar startas även en utredning kring omständigheterna kring kränkningen. Det vidtas även åtgärder. Rektorn informerar huvudmannen genom skolans digitala system för kränkningsanmälningar.

Rättslig reglering

All personal är skyldig att aktivt uppmärksamma och motverka kränkande behandling i samband med verksamheten och se till att sådan behandling och sådana trakasserier hanteras. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling eller allvarliga eller upprepade trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten är skyldig att informera rektorn om detta. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier eller sexuella trakasserier av någon i personalen är skyldig att informera rektorn om detta. En rektor som får sådan information som avses i andra eller tredje stycket är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. (6 kap. 10 § skollagen).

En huvudman som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för sådan kränkande behandling som avses i 10 § andra eller tredje stycket är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 a § skollagen).

Personalen får vidta en sådan omedelbar och tillfällig åtgärd som är befogad för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero, och står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Befogenheten enligt första stycket innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. (5 kap. 6 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen i ärendet framgår det att lärare informerar rektor om eventuell kränkande behandling och att saken sedan utreds. Därefter vidtas det åtgärder. Det framgår även att huvudmannen får information om när en utredning startas.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolenhetens arbete med skolregler och förväntansdokument

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i samband med informationsinhämtningen skickat in skolregler, konsekvenstrappa och förväntansdokument för skolenheten. Skolreglerna innehåller gemensamma förhållningsregler som syftar till att alla ska må bra, känna sig trygga och lära sig nya saker.
Förväntansdokumentet är tänkt att vara ett stöd i kontakten mellan skola,

elever och vårdnadshavare och beskriver förväntningar på skola, elever och vårdnadshavare. Därutöver finns en konsekvenstrappa som beskriver hur skolan arbetar om elever inte följer skolans regler.

Eleverna uppger i intervjuer att de känner väl till skolreglerna och konsekvenstrappan. Lärarna har informerat eleverna om skolreglerna och konsekvenstrappan och de har diskuterat dokumenten i klasserna. Förväntansdokumentet har de fått hemskickat.

Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök har skolreglerna tillämpats sedan terminsstart och skolan har ännu inte utvärderat reglerna eller hur de efterlevs. På klassråd och elevråd tas dock dessa dokument upp som en punkt på dagordningen.

Lärarna uppger att de har god hjälp av de nya skolreglerna och konsekvenstrappan tillsammans med förväntansdokumentet. När elever inte följer skolreglerna blir det tydliga konsekvenser av handlandet.

Rektorn uppger att skolreglerna och konsekvenstrappan ger lärarna en tydlighet i hur de ska agera i olika situationer. Dokumenten har tagits emot väl av både elever och lärare, det är en viktig del i hur man förhåller sig till varandra. Konsekvenstrappan har börjat användas och ett par elever har kommit till det steget där rektorn blir inblandad.

Rättslig reglering

Skolregler ska finnas för varje skolenhet. Skolreglerna ska innehålla skolgemensamma förhållningsregler som syftar till att upprätthålla trygghet och studiero. I skolreglerna ska det ingå en plan för konsekvenser vid överträdelser av reglerna. (5 kap. 5 § skollagen).

Rektorn ansvarar för att skolreglerna tas fram och beslutar om dem. Rektorn ansvarar också för att det på skolenheten finns gemensamma rutiner och förhållningssätt för arbetet med att upprätthålla skolreglerna. Skolreglerna ska förankras hos eleverna. Skolreglerna och hur de efterlevs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Vid tillämpningen av denna paragraf ska barn jämställas med elev. För dessa verksamheter gäller första stycket för den personal som huvudmannen utser. (5 kap. 5a § skollagen).

Ett förväntansdokument ska finnas för varje skolenhet. Förväntansdokumentet ska innehålla information om innehållet i skolreglerna, information om skolenhetens gemensamma rutiner och förhållningssätt i arbetet med att upprätthålla skolreglerna, och en påminnelse om vårdnadshavares ansvar enligt 6 kap. föräldrabalken. Förväntansdokumentet får även innehålla annan information som är relevant för att förtydliga de ömsesidiga förväntningarna mellan skolan och eleverna respektive skolan och vårdnadshavarna. Rektorn ansvarar för att förväntansdokumentet tas fram. Elever och vårdnadshavare ska under

varje läsår informeras om innehållet i förväntansdokumentet. (5 kap. 5b § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Det finns skolregler, förväntansdokument och plan för konsekvenser på skolan. Rektorn har beslutat om skolreglerna och eleverna och vårdnadshavare har informerats om dem samt om förväntansdokumentet. Dokumenten innehåller bland annat gemensamma förhållningsregler och förväntningar på skolan, elever och vårdnadshavare.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att verksamheten brutit mot bestämmelserna när det gäller skolregler och förväntansdokument. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Alice Odéen

Beslutsfattare
Signerat av: Alice Odéen

X Lena Knutsson

Föredragande
Signerat av: Lena Knutsson